

RC 10 Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied (“Heer Jezus in der bruyloft quam”)

---

5 sep 1897 Eerste uitvoering van *Dämmerung* en het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* (RC 10) door het Amsterdamsch Vocaal Kwartet in de Waalsche Kerk te Delft. Hier begint dit vocaal ensemble zijn tweede concerttournee met een programma dat verder bevat: *Adoramus te* (Jacopo Corsi), *Madrigale* (Palestrina), *Der Greis* en *Beredsamkeit* (Haydn), *Sandmännchen* (volkslied), *Die Liebe als Rezensentin* (Gustav Schreck), *Ständchen* en *Madrigal* (Orlando di Lasso), *O Elslein* (Ludwig Senfl), *In der Marienkirche* en *Im Frühling* (Loewe), *Twee Oud-Nederlandsche Volksliederen* (Jul. Röntgen, naar Adrianus Valerius). Na Delft optredens in de volgende plaatsen: Schiedam (6 september), Dordrecht (9), Utrecht (27), Haarlem (28), Den Haag (1 oktober), Eindhoven (3), Arnhem (4), Rotterdam (6), Middelburg (7), 's-Hertogenbosch (8), Amsterdam (9), Hoorn (10), Groningen (11), Veendam (12), Leeuwarden (13), Apeldoorn (15), Hilversum (16), Deventer (17), Amersfoort (20), Nijmegen (22), Breda (27), Wageningen (28), Zaandam (31), Assen (2 november), Sneek (3). Diepenbrock hoort in Dordrecht voor 't eerst zijn *Dämmerung* en *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* uitvoeren.

Weekblad voor Muziek (M.), 18 september 1897:

Als een bijzonderheid mag vermeld worden dat van den heer Diepenbrock, die in de zaal aanwezig was, werden uitgevoerd (en wel voor de eerste maal) *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* en *Dämmerung*. Het laatste vooral is een diep-gevoelde 'sinnige' compositie, volkomen waardig uitgevoerd te worden door zangers als van het vocaalkwartet.

27 sep 1897 Optreden van het Amsterdamsch Vocaal Kwartet te Utrecht.

Weekblad voor Muziek (Hugo Nolthenius), 2 oktober 1897:

De werken van mijn hoogvereerden vriend Diepenbrock staan wellicht nergens beter in het programma; maar toch... ze hebben zoo'n bizonder cachet, dat ik ze liever geheel aan het eind van den avond had gehoord. — Deze meester denkt zoo veelstemmig, dat het bij een eerste hooren buitengewoon veel inspanning kost het contrapuntische weefsel, dat van een kunstig spinweb gelijk, te volgen en dat wil de intelligente hoorder toch, of liever hij kan het niet laten. — Voor zoo'n eerste maal beperkt dit echter zeker het genot van het ensemble. Hier en daar brak een zonnetje door de zware nevels verkwikkend heen. Niet wil ik verzwijgen dat mij de grenzen aan de uitvoerbaarheid van vocale muziek gesteld, betreden, zoo niet hier en daar overschreden voorkomen. — Waar mag men zich betere krachten dan van dit ensemble voorstellen, hier beneden natuurlijk? En we schrijven nu toch geen van allen voor uitvoeringen op de Hallelujah-weide! Welnu het klankgenot, bij *Dämmerung* speciaal, en niet waar dit bedreigd wordt door eenige nog al ongegeneerde gangen in de vier partijen, is eenige malen in gevaar geweest. Doch later meer over het werk van dezen in elk geval genialen componist, hij moge dan wellicht wat te onbekommerd zijn voorbeeldeloozen contrapuntischen aanleg volgen. — Zeer karakteristiek was de regel “Alles schwankt in's Ongewisse”.

28 sep 1897 Optreden van het Amsterdamsch Vocaal Kwartet in de concertzaal der Sociëteit “Vereeniging” te Haarlem.

Haarlemsch Dagblad (Philip Loots), 29 september 1897:

Opmerkelijk door opvatting en behandeling (een enkele maal niet geheel vrij te pleiten van iets gewilds en *te* geraffineerds) waren twee composities van den Amsterdamschen toondichter Alphons Diepenbrock. In menig onderdeel legt deze scherpzinnige en fijngevoelige kunstenaar getuigenis af van zijn diep inleven in zijn stof en van zijne in het antiek-mysterieuze gewortelde hooge, mime opvatting. Technisch levert zijn werk, dunkt mij, te veel en te groote moeilijkheden op, dan dat het door middelmatige vertolkers met succes zou kunnen worden uitgevoerd. Hier echter kwamen ook de bezwaarlijkste intonaties nooit in het nadeel van kleur en uitdrukking – wat meer gezegd is dan dat de moeilijkheden eenvoudig werden overwonnen.

9 okt 1897 Optreden van het Amsterdamsch Vokaal Kwartet in Amsterdam.

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 10 oktober 1897:

In het bijzonder wensch ik de aandacht te vestigen op de twee liederen van onzen componist (onder de jongeren ontegenzeggelijk de eerste) Alphonse Diepenbrock. — Het eerste, een *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied*, is op uiterst naïeve wijze in muziek gezet. Aanvankelijk hoogst eenvoudig, ook in de vierstemmige zetting, ontwikkelt het zich verderop tot een bloemrijk muziekdicht. Toch zijn, bij het meer bloemrijke in het latere gedeelte, de eenvoud en de naïveteit geen oogenblik uit het oog verloren. De vier partijen zijn steeds zeer zangrijk en natuurlijk van bewerking. — Het tweede, *Dämmerung*, van Goethe, roept den componist op geheel andere wegen. [...] Dat vele grootere of kleinere koren of quartetten dit laatste nummer zullen durven zingen, mag men, wegens de groote moeilijkheid er van, betwijfelen. Des te aangener is 't, dat het voortreffelijke vocaal-quartet deze liederen op zijn repertoire gebracht heeft.—'t Was mij niet mogelijk den geheelen avond aanwezig te zijn, maar wat ik van de liederen van Diepenbrock in de partitie zag, gaf mij het bovenstaande in de pen.

De Telegraaf (Joh. Brugman), 10 oktober 1897:

Behalve de werken van beroemde meesters van andere nationaliteit en uit vroegere tijden was er ook gezorgd voor een onzer tijd- en stadgenooten, Alph. Diepenbrock. — Men zou aan het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied* niet vermoeden, dat er door iemand *fin de siècle* 19e de muziek bij was geschreven. In dat lied heeft Diepenbrock zich als een echt contrapunctist doen kennen, instaat om te wedijveren met de oudjes uit de 17e eeuw — Maar behalve het strenge contrapunct spreekt uit dit lied een groote muzikaliteit, iets dat men op verre na niet van alle werken, in den strengen stijl geschreven, kan verklaren. — Van geheel ander makelei is *Dämmerung* van denzelfden, op woorden van Goethe. [...] een beleefdheid aan het adres van dr. Diepenbrock voor zijn doorwrochte contrapunctische arbeid (het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied*) komt mij het meest waarschijnlijk voor. — Toch maakt dit lied indruk; misschien wel dien welke de componist wensch, want ondanks alle inspanning bleef deze compositie voor mij in nevelen gehuld, 't bleef mij schemeren. Ik betreurde het alleen maar, niet in de gelegenheid te zijn geweest vooraf kennis te hebben kunnen nemen van deze hoogst moeilijke, maar niet minder interessante compositie.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 10 oktober 1897:

Na de pauze werden het *Vijftiende-eeuwsch bruyoftslied* en *Dämmerung* van onzen stadgenoot A. Diepenbrock gezongen. — Deze componist neemt een eigenaardige plaats in onze muziekwereld in. Zeer artistiek en aesthetisch ontwikkeld, geeft de heer Diepenbrock in zijne compositiën, die wij tot nu toe leerden kennen, iets persoonlijks. In de behandeling van zijn stof toont hij zich de fijnvoelende kunstenaar in wiens handen alles wat hij aanraakt een edelen glans verkrijgt. — Het was mij een groot genot zijne vorige compositiën aan de schrijftafel door te lezen, doch het was niet altijd een even groot genot ze te hooren uitvoeren. — Ik schrijf dit niet daaraan toe dat de componist meer instrumentaal dan vocaal denkt, doch wel dat rekening te houden met eene practische schrijfwijze hem te belemmerend voorkomt voor zijne phantasie en wijze van uitdrukking. — Verrassend was voor mij daarom het *Vijftiende-eeuwsch bruyoftslied* dat zeer schoon en eenvoudig van uitdrukking, en meesterlijk bewerkt zijnde een grooten indruk van klaarheid maakte en dat op bijzonder schoone wijze werd uitgevoerd, waarbij de voortreffelijke verhouding van stemmen onderling zeer te roemen viel. [...] Met groote ingenomenheid heeft men deze nieuwe werkjes van een zoo aesthetisch ontwikkeld toonkunstenaar en toonzetter als dr. Diepenbrock begroet en aan de uitvoerenden zij groote dank gebracht voor de gelegenheid tot kennismaking met werkjes van zoo edelen huize. [...] Het was een interessante avond.

De Kroniek (A.v.Br.[eull = J.C. Hol]), 17 oktober 1897:

Het Amsterdamsch Vocaal-kwartet. — Dit kwartet heeft niet gegeven wat men gerechtigd is er van te vragen en wat het ook zeer zeker geven kan. Waar vier geschoolde zang-kunstenaars zich door de bijzondere verwantschap hunner stem-middelen vereenigen onder de erkend-autoritaire leiding van een hunner, daar is slechts een met zorg gekozen en gerangschikt program noodig om den muzikaal-meest-gedistingeerde der concert-bezoekers de bijzondere genieting te verschaffen, die de toonkunst alleen in haar intiemste uitingvormen kan geven. — Edoch het programma van verleden Zaterdag was een wonderlijk allegaartje. Mag de hier aangetroffen afwisselingrijkheid aan Purmerend en andere kleine plaatsen welkom zijn, het publiek der hoofdstad moet ondersteld worden de chronologische opeenvolging der voor elken componist meest karakteristieke werken en het beeld dat hierdoor van het weer te geven tijdvak wordt gegeven, te zullen waardeeren. Op een dergelijk programma kunnen van de nu voor de pauze ten gehooore gebrachte nummers alleen het *Adoramus* van Gorsini en *Madrigale* van Palestrina blijven. [...] Mevrouw Noordewier koekoekte verrukkelijk, maar toch hoop ik dat Gustav Schreck's compositie niet bij mij alleen een sterke neiging tot wegloupen verwekte. Maar twee composities van Alphons Diepenbrock wenkten over het "pauze" heen. Het *Vijftiende-eeuwsch bruyoftslied* verdreef met zijn echt-Hollandsch-eenvoudige belangrijkheid het wee gevoel door al dat Deutsche Wein-Weib-und-Gesang achtergelaten. *Dämmerung* zou naar het karakter der compositie en chronologisch het juiste slotnummer voor dezen avond geweest zijn. — De twee volgende werkjes van Lasso deden ons gevoelen, dat de uitvoering van *Dämmerung* waarin vooral de middelstemmen uiterst lastig liggen, nog voor meerdere zekerheid en reinheid vatbaar was.

Hollandia (Joh. Hol), 13 november 1897:

Onder de avonden die superieur kunstgenot beloofden bevond zich in de eerste plaats die, waarop het Amsterdamsche Vocaal-Kwartet zich zou doen hooren. Het ensemble dezer vier kunstenaars, mevr. Noordewier-Reddingius, mej. Cato Loman en de heer Rogmans onder leiding van den graag als meester erkenden Messchaert, is en blijft onvolprezen. [...] Onder de weinige nummers, die terecht op dit program voorkwamen, bevonden zich twee

composities van een onzer meest begaafde jongere componisten, van Alphons Diepenbrock. Het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied*, geeft op hoogst belangrijke wijze het naïef-religieuze van den tekst weer.

Propria Cures (C.D. Salomonson, jur. stud.), 18 oktober 1897:

Ik houd veel van Holland en de Hollanders en ik word daarom altijd kriegel, wanneer menschen die “wat van de wereld gezien hebben” de voordeelen van Engeland boven die van Holland verheffen, of, wanneer ze een blauwen Maandag in Nizza of in Italië geweest zijn, schelden op ons “ellendig klimaat”; of wel, wanneer ze de Engelschen zooveel practischer, de Franschen zooveel geestiger of de Duitschers zooveel degelijker vinden, dan hun eigen landgenooten, waarmee ze dan willen te kennen geven, dat ze zich zoo half en half Engelschman, Franschman of Duitscher voelen (en daarvoor graag willen worden aangezien!) al naarmate ze zich practisch, geestig of degelijk dunken. — En toch, hoever ik me ook van dergelijk soort menschen verwijderd gevoel, moet ik nu verklaren, dat ik de houding van het Hollandsche publiek niet begrijp tegenover een jongen, in Amsterdam wonenden kunstenaar, die meer dan Mengelberg of Van Rooy, een voorwerp verdient te zijn van onzen nationalen trots: Alfons Diepenbrock. — Die houding zou verklaarbaar en te rechtvaardigen zijn, indien Diepenbrock's naam nog niet bekend was. Als men dien dan zag staan tusschen die van Gorsci, Palestrina, Orlandus Lassus, Josef Haydn, Ludwig Senfl, dan zou men kunnen denken, dat het ook zoo'n “oude” was, misschien wel opgediept door den Heer Messchaert, en men zou het op zijn hoogst “interessant” vinden iets van hem te hooren. — Maar zoo is het niet. Iedereen heeft van Diepenbrock gehoord, iedereen weet wie en wat hij is, en... in plaats, dat er over hem gesproken wordt, in plaats dat zijn werk wordt geprezen als *nieuw en eenig in Nederland*, in plaats dat een groep van jonge musici zich om hem schaart, zich door hem laat inspireeren en waar zij kunnen zijn werk helpen verbreiden, zooals indertijd von Bülow, Pohl, Cornelius enz., zich om Richard Wagner schaarden; of wel in plaats dat zijne compositiën en geschriften fel bestreden worden; maar in ieder geval in plaats dat men zich voor hem *interesseert* gaat men zijn werk niet hooren *om hem*, maar om de executanten, men ontvangt het niet met enthousiasme, ook fluit men het niet uit, maar men begroet het met koele hoffelijkheid. — Dit is het ergste wat een jong kunstenaar kan worden aangedaan, — als hij zich daar tenminste niet boven verheven gevoelt —, het staat gelijk met negeeren. Dat is het wat mij altijd zoo verbaasd en gisteravond zoo geërgerd heeft: *het Nederlandsche publiek negeert Diepenbrock!* Zijn artikel “Over Verhulst”, waarmee hij als schrijver debuteerde bij gelegenheid van den dood van dien dirigent, en waarin [hij] tal van ideeën neerlei en ons dingen vertelde, nog niet gehoord in Nederland, ging onopgemerkt voorbij. Zijn doorwrocht geschrift “Melodie en Gedachte”, eenig in de gansche Nederlandsche litteratuur, werd niet besproken. Een groote mis voor dubbel mannenkoor en orgel, de vrucht van een bijna tienjarigen arbeid, is al meer dan een jaar geleden bij de Algemeene Muziekhandel verschenen, maar in geen enkel tijdschrift las ik er ook maar de kleinste aankondiging van; geen enkel koor stelde zich ten doel deze mis uit te voeren. (Noot: Voor een half jaar ruim ging het gerucht, dat de Heer Averkamp Diepenbrock's mis zou gaan uitvoeren, doch, zoo dit al waar geweest mag zijn, er schijnt toch niets van te komen.) — Een heel enkele keer verneemt men eens iets van eene opvoering van andere werken, zooals onlangs bij het jubileum van dr. Cuypers, zoo als voor twee jaren (naar ik meen) van zijne Rey uit *Gijsbrecht*, zooals gisterenavond van het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied* en van Göthes *Dämmerung*. Maar geen enkel maal hoorde men dan iets van een enthousiast publiek, dat luide om den componist riep, geen muziekcriticus wijdde een artikel aan dezen nieuwen Hollandschen toondichter. En dan denkt men wel eens bij zich zelf, zou dat in het buitenland ook zoo gebeuren? — Ook gisterenavond weer een beleefd applaus, dat den vier executanten gold (en hoe verdiend), niet den componist. Nu moet ik er dadelijk bij zeggen, dat ik niets houd van dergelijke rumoerige huldebetuigingen. Weinig dingen zijn mij antipathieker, dan

zoodra een slotakkoord is weggestorven, een woest geratel en geklapper te hooren van handen, die op elkaar slaan. Men kan beter zijne hulde brengen door eene eerbiedige stilte. Maar de gewoonte is er nu eenmaal, en zoolang men ook, als de Koningin voorbijrijdt een onwelluidend gebrul onder het volk zal hooren opstijgen, zal ook het “applaus” wel niet uit de concertzaal verdwijnen. — Maar het applaus, dat wij gisterenavond hoorden na het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied* en *Dämmerung*, was hetzelfde dat wij reeds gehoord hadden na de *Madrigale* van Palestrina en na *Der Greis* van Haydn. Dat applaus wilde zeggen: “Wij danken U, Zangers van Gods genade, dat gij ook deze composities zoo heerlijk schoon gezongen hebt.” Maar het beduidde niet: “Wij danken U, dat ge uwe talenten hebt aangewend om ons *deze werken* te doen hooren, om ons weer te doen beseffen, dat de tijd voorbij is, waarin wij, als men over Hollandsche toondichters sprak, altijd weer op Sweelinck, Di Lasso, von Ockeghem moesten wijzen, want we hebben nu Diepenbrock. Onze groote stad, die wereldberoemd is om wat ze op muziekgebied praesteert, waar een orkest is, dat de grootste dirigenten voor volmaakt verklaren, waar zangeressen en zangers wonen, die het muzikale Weenen in verrukking en extaze brengen, – in ons Amsterdam woont ook een jonge, groote componist, waarop wij trotsch zijn en fier, en in wiens werken wij de doorbrekende zon begroeten van de wedergeboorte der Nederlandsche Muziek!” — Toen het laatste akkoord van *Dämmerung* was weggezweefd, riep iemand, die juist vóór dit nummer was binnengekomen en vlak voor mij was gaan zitten: “bravo”, en begon enthousiast te applaudisseeren. Die man was echter geen Hollander, maar een vreemdeling, het was de groote componist Richard Strauss. Of zijne blijken van bewondering de compositie of den zangers golden weet ik natuurlijk niet, maar onwillekeurig kwam de gedachte bij mij op, hoe het dezen genialen man, die ons twee dagen geleden met zijne machtige instrumentatie en zijne reuzenideeën, waarin wij hem slechts op grooten afstand buiten adem konden volgen, had overdonderd; hoe het hem moest treffen, dat in ons kleine land een man leeft, even oud als hij, die met vier stemmen zulk een hoog, machtig geheel opbouwt. En als hij eerlijk is, dacht ik bij me zelf, dan zal hij zich minstens verwonderen over het Amsterdamsche publiek, dat Donderdagavond zijn *Tod und Verklärung* toejuichte en toebrulde met een enthousiasme, dat ik niet aarzel voor 7/8 voor huichelarij te verklaren, omdat het mij onmogelijk schijnt, hoe groot vriend men ook is van het genre “Symfonische Dichtung” (eene vriendschap, die ik niet deelen kan), bij eerste hooring Strauss' werk zelfs met het verklarende gedicht, zóó in alle opzichten te begrijpen en er zóó door bekoord te worden, als het publiek van Donderdagavond wel voorgaf; datzelfde Amsterdamsche publiek, dat koud bleef bij de machtige, indrukwekkende en zooveel gemakkelijker te begrijpen (voor mij althans) schepping van hun land- en stadgenoot. — *Dämmerung* is een werk, dat naar mijne meening eeuwen zal trotseeren, zooals de werken van Lassus, Sweelinck en Palestrina dat hebben gedaan. In majestueuze ernst volgen de klanken elkaar op, akkoord voegt zich aan akkoord, en alles vereenigt zicht tot een geheel van magistrale schoonheid, dat zich over ons heenwelft als een cathedraal. [...] En het *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied* is doordrenkt met eene blijde vroomheid; het is eene innig-vroome compositie; van eene vroomheid die de menschen blij maakt en die hun oprecht en rein doet gelooven aan het groote geluk. [...] En welk eene bewerking! streng in den stijl, die bij de woorden past, doch zonder eene siaafsche navolging te zijn van de oude meesters, integendeel met een weldadigen gloed van originaliteit, slingeren de 4 stemmen zich gracieus door elkander in contrapunctische verwickelingen. Dat is ook eene groote verdienste van dr. Diepenbrock: hij is een groot contrapunctist, doch maakt nooit misbruik van dit zijn talent; steeds blijft eene contrapunctische bewerking bij hem *middel*, nooit wordt het doel. Dit kan men van alle moderne componisten niet zeggen: denk aan Humperdinck! — Terwijl ik dit schrijf komt de gedachte bij mij op, of ik, als eenvoudig muziekliefhebber, wel bevoegd ben over dezen componist te oordeelen? Ik geloof het *niet*. Ik geloof niet, dat ik, met mijne gebrekkige theoretische kennis, en met mijne onbekendheid met muziekgeschiedenis, de werken van dezen man genoeg kan apprecieeren. Eene grondige kennis van de oude muziek der Rooms-katholieke Kerk zou – ik geloof het zeker – er veel toe bijdragen om mij Diepenbrock's composities ten volle te leeren

begrijpen. Maar wanneer dan de menschen die er wel over oordeelen kunnen – althans gecenseerd worden te kunnen – de z.g.n. “musici van beroep” hardnekkig over hem zwijgen, en een werk als zijne *Missa duobus choris vocum virorum cum organi concentu cantanda* eenvoudig *negeeren*, dan heeft toch de dilettant wel het recht om in onvolkomen bewoordingen zijne veneratie uit te spreken voor den man, in wiens muziek hij begroet het doorbreken van de zon des nieuwen Levens in de duistere Doodsnacht onzer Nederlandsche muziek, zooals Beethoven ons van hoog geluk zachtjes doet weenen, wanneer in het adagio van zijne D-moll sonate voor piano het licht door de nevelen op schittert. En wanneer dan over vele jaren wordt gezegd, met medelijdende verbazing, dat ook Diepenbrock, als zoovele anderen, door zijne tijdgenoten niet werd gewaardeerd, laat dan ten minste dit nummer van *Propria Cures* ten bewijze kunnen strekken, dat de Amsterdamsche studenten aan dit negeeren niet hebben willen meedoen! Maar laten wij ook onzen eerbiedigen dank brengen aan de Dames Noordewier-Reddingius en Loman en den Heeren Rogmans en Messchaert voor de voortreffelijke wijze, waarop ze ons gisterenavond deze twee werken hebben doen hooren. Indien ze daardoor er toe hebben meegewerkt Diepenbrock's naam uit de grijze duisternis der beleefde negatie te voorschijn te trekken, dan kunnen zij geene grootere satisfactie wenschen. [...]

Naschrift. — Het bovenstaande was al geschreven, toen ik in de ochtendbladen van Zondag 10 Oct. '97 de beoordeeling van het concert las. Zoowel *Handelsblad* als *Telegraaf* wijdden nu enkele regels aan Diepenbrock, het *Handelsblad* (de heer van Millingen) zelfs eenige waardeerende! Zijne bewering, dat *Dämmerung* wat onbeholpen is geschreven en meer instrumentaal dan vocaal gedacht, kan ik niet beoordeelen, maar ... ook niet geloven. Iemand als Diepenbrock, die zich zóó in vocale muziek heeft ingewerkt, schrijft niet onbeholpen voor zang, wat hij dan ook in het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied*, dunkt mij, voldoende bewijst. Wat de *Telegraaf* (de heer Brugman) over D. schrijft is niet veel zaaks. Voornamelijk, dat hij er niet veel van begrepen heeft, wat ten minste eerlijk is. Jammer, dat hij den schuld hiervan aan den componist geeft. — Maar bij beiden weer mist men de erkenning, dat Diepenbrock niet maar de eerste de beste musicus is, die ook eens wat gecomponeerd heeft, zooals van Milligen, van 't Kruys enz., maar dat hij is geheel *nieuw* en *eenig* als componist in de laatste eeuwen van de Nederlandsche Muziekhistorie.

2 feb 1900   Uitvoering van het *Stabat mater dolorosa* (RC 34), de *Rey van burchtsaeten* (RC 28) en het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* in de Remonstrantsche Kerk te Haarlem door het Haarlemsch a Cappella Koor onder leiding van E.F. Bruynsteen met medewerking van Aaltje Noordewier-Reddingius, Cato Loman, Jos. Tijssen en Gerard Zalsman. Het *Bruyloftlied* wordt gedirigeerd door Diepenbrock. Het programma bestaat voorts uit werken van Sweelinck, Mozart, Palestrina en Vittoria.

Haarlemsch Dagblad (Philip Loots), 3 februari 1900:

De vijftiende uitvoering van “Haarlemsch à Cappellakoor”, die Vrijdagavond in de Remonstrantsche kerk plaats had, was voor een goed, zoo niet voor het grootste deel gewijd aan toonwerken van Alphons Diepenbrock. — Het is passend mijn korte bespreking van deze uitvoering te beginnen met een welgemeend woord van dank aan den heer E.F. Bruijnsteen, niet enkel omdat hij ons opnieuw de gelegenheid schonk tot kennismaking met enkele werken van een der jongeren en tegelijk een der diepst en reinst voelenden onder de Nederlandsche toondichters – maar ook omdat hij, door het tot medewerking noodigen van eenige zeer aanzienlijke reproductiekrachten de meest waardige vertolking dier werken bevorderde. Dank vooral aan de medewerking van het uit de dames A. Noordewier-Reddingius en C. Loman en de heeren Jos. Tijssen en Gerard Zalsman samengesteld kwartet hebben

wij Vrijdagavond oogenblikken van hoog en edel kunstgenot doorleefd. Naar den aard en de diepte mijner indrukken te werk gaande zou ik het eerst willen spreken over 't laatste nummer van het programma, het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, dat ons door het genoemde kwartet – en dat wel onder de persoonlijke leiding van den componist Diepenbrock – in al zijn frissche oprechtheid, in al zijn vroolijke kracht en innige teerheid, maar ook in heel zijn meesterlijke, rijk-polyphone bewerking werd vertolkt. Hier was ook – dacht mij – het timbre der vier stemmen in volkomen harmonie met het karakter der geestige, kristal-heldere compositie. Dit laatste nu scheen mij bij de andere werken waarin het kwartet betrokken was niet in die mate het geval. Zoo klonk mij b.v. in de muzikaal heerlijk gevoelde strophe: “Door deze liefde treurt” uit de *Rey van burchtsaeten* de stem van den heer Tijssen veel te frisch en te helder om den roerenden klaagtoon der tortelduif te idealiseeren. Maar afgezien van dergelijke onvolkomenheden – waarvan trouwens geen menschenwerk is vrij te houden – werd door het kwartet, en niet het minst in de betreffende gedeelten van het *Stabat mater*, voortreffelijk gezongen. Men beseftte bij het aanhooren met hoe zorgvolle liefde de vier kunstenaars zich in het werk van onzen beminnelijken en hoogbegaafden landgenoot hadden verdiept.

De Kroniek (J.C. H.[ol]), 11 februari 1900:

Het Haarlemsch a capella-koor heeft verleden Vrijdag een uitvoering gegeven in het Remonstrantsch kerkgebouw. Er is dien avond niet heel zuiver gezongen en weinig mooie klank ontwikkeld, zoodat dit concert op zichzelf onbesproken zou kunnen blijven, ware het niet dat het vocaal kwartet van mevrouw Noordewier zijn medewerking verleende. Mevr. N. heeft mej. Loman en de heeren Tijssen en Zalsman tot partners en voor hen geldt natuurlijk bovenvermeld minder gunstig oordeel niet. — Waar Mevr. N. zich doet hooren kan men er meestal op rekenen eenige composities van Alph. Diepenbrock te zullen genieten; ook ditmaal waren drie zijner werken op het programma: *Stabat mater dolorosa*, de *Rey van burchtsaeten* uit de *Gijsbrecht* en het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*. Doch wat onverdeeld genieten betreft, kon alleen het laatste in aanmerking komen, omdat daarin het koor niet medewerkte. Behalve dat de krachten voor deze moeilijke werken te zwak waren, kreeg ik den indruk dat de voorbereiding zeer onvoldoende is geweest. Dit openbaarde zich onder andere in een geheel verloren gaan der dynamische nuances. Voor een klein koor dat niet over een krachtig forte beschikt, is het van het grootste gewicht dat de piano's en pianissimo's streng worden in acht genomen en aan werken van Diepenbrock, die terecht het mystieke met pianissimo of *ppp* vereenzelvigt, en vaak hierin korte aanzwellingen naar forte en terstond weer diminuendo voorschrijft, ontnemt een egale mezzo-forte-uitvoering veel van hun wezenlijk karakter. Zoo ging ook in de *Rey van burchtsaeten* (die bijna geheel *p*, *pp* en *ppp* is gehouden, waarop dan de korte crescendo's naar *f* des te krachtiger uit moeten komen) de werking van het fortissimo op het hoogtepunt (*Dit is het krachtigste ciment Dat harten bindt als muren breken Tot puin in 't end*) en van het pianissimo (*Waar Aemstel blijft*) waarmee de *Rey* eindigt, geheel verloren. — Men denke echter niet dat het zoo gemakkelijk is een koor of orkest een mooi pianissimo te doen voortbrengen; er is niets dat grooter en aanhoudender oplettendheid van den directeur eischt, dan aller feu-sacré gestadig in te toomen; een enkele kan hier alles bederven. — Het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* vormde het slot-nummer en deed, door het einde goed te doen zijn, veel van het voorafgegane vergeven. Door het solo-kwartet, onder leiding van den componist voortreffelijk uitgevoerd, gaf het aan dezen avond een eigenaardige belangrijkheid, want men zag Diepenbrock als dirigent optreden. Sterk trof mij de analogie met de directie van Richard Strauss. Ook hier verdween het niet-Weltmann-achtige van uiterlijk en manieren in onbewust-elegante gedecideerdheid van bewegingen. Het was de soberheid en energische korthed die een hoofdvereischte zijn voor den echten dirigent. Moge deze capaciteit van den componist er toe bijdragen de toegankelijkheid zijner werken te verhoogen en de uitvoeringen ervan

talrijker te maken. — Ten slotte komt het kwartet van Mevr. Noordewier een woord van dank toe, dat het een stukje muzikaal onrecht (de *Gijsbrecht-reyen* zijn in Amsterdam nog steeds onuitgevoerd) heeft trachten op te heffen, en ook het Haarlemsch a capella-koor kan men erkentelijk zijn voor de goede bedoeling, doch niet zonder een zachte vermaning om een volgend maal conscientieuser te werk te gaan.

30 okt 1901 Eerste uitvoering van *Chanson d'automne* (RC 38) in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door het Zalsman-Kwartet, bestaande uit N. Bohm, Hermine Scholten, Carl Philippeau en Gerard Zalsman. Voorts wordt van Diepenbrock nog gezongen het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, van Smulders het *Ave Maria*, terwijl het programma verder bestaat uit werken van Mendelssohn, Haydn, Mozart, Bach, Bortniansky, Brahms, Praetorius, Löwe, Leichner, Donati en Loots.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 31 oktober 1901:

Deze jonge vocale vereeniging [...] gaf gisteravond een concert in de kleine zaal van het Concertgebouw, dat weer, evenals bijna alle concerten in deze zaal, zeer slecht bezocht was en dat toch grooter belangstelling verdiend had. — Van de 16 werken die werden voorgedragen waren de meesten van gewijden aard en schonken ons ruimschoots de gelegenheid met de eigenschappen van dit Quartet kennis te maken. [...] De Nederlandsche werken maakten een zeer goed figuur onder de voorgedragen compositiën. Het *Ave Maria* van Smulders, dat mooi werd gezongen, is interessant; de beide werkjes van Loots (het eerste een aardig gekleurd *wiegenlied* en het tweede een opgewekt nummer) getuigden weer van de natuurlijke compositiegaven van dezen kunstenaar en de beide koren van Diepenbrock, waarvan het tweede ons reeds bekend was, doch waarvan het eerste: *Chanson d'Automne*, gedicht van Paul Verlaine – dat mij trof door de sombere herfststemming die zoo schoon in de muziek is weergegeven – voor het eerst werd uitgevoerd, vormden een waardig slot van dezen avond, die aan de uitvoerders een steeds stijgend succes verschafte.

Weekblad van Muziek (J.H. Garms Jr.), 2 november 1901:

De werken van Nederlanders maakten een goed figuur: *Ave Maria* van Smulders is een zeer mooi gevoeld werkje; *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* van Diepenbrock is eveneens zeer mooi en in oud-Hollandschen stijl gehouden; *Chanson d'Automme* (tekst van Verlaine) heeft bij het verschijnen, voor eenige jaren, in *De Kroniek*, de aandacht getrokken door de diepgevoelde stemming en de interessante harmonisatie, nu bij de uitvoering kon men eerst gewaar worden welk een prachtstukje het is.

24 juni 1903 Uitvoering van het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* en *Den uil* in het Grand Hotel te Vlissingen door het Zalsman-Kwartet.

Vlissingsche Courant (niet gesigneerd), 24 juni 1903;

Met machtige waardeering hoorde ik van onzen componist Diepenbrock het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* en den verrukkelijken humor in *Den uil*.

13 sept 1906 Bij de uitgever S.L. van Looy te Amsterdam verschijnen in druk *Vier Vierstemmige Liederen* waarin *Den uil* (RC 56), *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* (RC 10), *Oud paaschlied uit Twente* (RC 57) en *Rey van burchtsaeten* (RC 28) zijn samen gebracht.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 4 december 1906:

In de eerste plaats worde vermeld de breede, royaal gedrukte, typografisch keurig uitgevoerde bundel *Vierstemmige Liederen* van Alphons Diepenbrock, door den heer S.L. van Looy uitgegeven. Een bundel, die vier liederen bevat, voor sopraan, alt, tenor en bas gecomponeerd. [...] En dan nog het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, waarvan de aanvangsmelodie reeds door haar positieve afgerondheid – weer een citaat uit Hol's studie over Diepenbrock – in het Hollandsch gemoed een bijzonder bevredigende ontroering te weeg brengt.

Het Nieuws van den Dag (Daniël de Lange), januari 1907:

Onze gevierde Nederlandsche componist Diepenbrock heeft bij den uitgever S.L. van Looy te Amsterdam vier vierstemmige liederen doen verschijnen. Telkens wanneer van dezen componist iets verschijnt, mag men zich verheugen, want hij behoort tot degenen, die iets eigens te zeggen hebben. Deze liederen zijn, volgens aanduidingen in de partituur, uit verschillende tijdvakken. *Den uil* en *Oud paaschlied uit Twente* zijn van het jaar 1903, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* is uit het jaar 1884, en *Rey van burchtsaeten* is uit het jaar 1892. [...] Het tweede, een *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, is een zang vol van jolijt. De stemming van den naïven tekst is op voortreffelijke wijze in de muziek tot uitdrukking gebracht. In dit lied is een practisch bezwaar opgesloten: de figuren in de stemmen zijn namelijk vaak instrumentaal gedacht. Alleen zeer goede geschoolde stemmen zullen dit werkje op bevredigende wijze kunnen uitvoeren.

De Tijd (Philip Loots), 2 januari 1907:

Alphons Diepenbrock heeft onlangs de gelukkige gedachte gehad in druk te doen verschijnen *Vier Vierstemmige Liederen voor Sopraan, Alt, Tenoor en Bas*, welke uitgave een verheuging zal zijn voor alle goede Nederlandsche a-cappella-koren en voor allen, wien onze vaderlandsche kunst ter harte gaat. — Elk der vier nummers afzonderlijk zou een uitvoerige bespreking behoeven, om er de beteekenis eenigermate van te doen beseffen. Evenwel moet ik trachten de mij voor deze korte aankondigingen gestelde perken zoo weinig mogelijk te buiten te gaan. [...] No. 2, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* is – practisch gesproken – het meest waardevolle stuk uit den bundel. — Bij alle vrijheid van stemvoering en fijnheid van muzikale uitdrukking is de uitvoering van dit heerlijke lied voor alle goed samengestelde – en goed aangevoerde! – gemengde koren bereikbaar. Ook hier heeft de componist van den strophen-vorm gebruik gemaakt, maar met hoe gevoelige hand weet hij den vorm naar de gedachte te wijzigen. Let eens op de tweede strophe, waar, ter wille van den woord-zinbouw, vóór- en nazin der muzikale periode maar eenvoudig zijn verwisseld – en hoe vloeiend en natuurlijk klinkt die zoo ontstane nieuwe periode! Men zou de muziek in de kleinste onderdeden willen ontleden om er de tallooze fijnheden van sentiment en gedachte in aan te wijzen. Ziet nog even dien veranderden nazin op de woorden “Salich sijn sij die sijn bereed”. Is die harmonie-wending niet subliem?... Inderdaad, het zou heel moeilijk zijn, onder de Nederlandsche liederen, van welk tijdperk dan ook, de weergade van dezen verrukkelijken Bruiloftszang te vinden! [...] De indruk, die dit alles op een ontvankelijk gemoed maakt kan toch met geen woorden worden benaderd! — Zag ik dan boven – uit practisch oogpunt – de hoogste waarde van dezen onschatbaren bundel in het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, als zuivere kunstuiting beschouwd staat de

“Vondel-Reij” m.i. verre boven al het overige uit. Maar... waar zijn de Nederlandsche koren, die dit fonkelend kunstjuweel tot het geestelijk eigendom van het Nederlandsche volk zullen maken?...

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([Willem Landré]), 16 januari 1907:

Voor alle a capella koren, die het tot een zekere hoogte gebracht hebben, moet deze bundel een welkome gave zijn, want hij bergt een schat van diepgevoelde en door meesterlijke bewerking hoogst boeiende muziek. Bijzondere aandacht vestigen wij op het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* met de fijn gevormde en prachtig doorgevoerde melodie; op de Paaschhymne gebouwd op 'n motief der Paaschsequenz *Victimae Paschali*, en op de *Rey van burchtsaeten* “Waar werd oprechter trouw”. Met zoo vaste hand zijn melodieën neergeschreven, met zoo groot meesterschap de stemmen gevoerd en van overlading heeft de hoog begaafde componist deze koren geheel weten vrij te houden.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), januari 1907:

Een kostbare gave heeft ons geschonken Alphons Diepenbrock in zijn vier Liederen voor gemengde stemmen. [...] Het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* geeft onovertreffbaar weer de stemming van blijheid en innige vreugde. Het refrein is een heerlijke vondst van reine en kinderlijke naïeveteit, volkomen passende bij den schoonen Oud-Nederlandschen tekst. [...] Ik herhaal mijne woorden van den aanvang: het is een kostbare gave die Diepenbrock ons heeft geschonken – en die een zoo voornaam uiterlijk heeft als waarop de inhoud recht heeft.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nолthenius]), 17 augustus 1907:

Aan *Den uil*, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* en *Oud paaschlied uit Twente* is de *Rey van burchtsaeten* uit Vondel's *Gysbrecht van Aemstel* – vroeger bij Bohn te Haarlem uitgegeven – toegevoegd. — Men behoeft deze liederen maar even ingezien te hebben om een sterk verlangen in zich ontwaakt te voelen naar uitvoeringen ervan. Kwartetten die zich alleen met dit doel vormen, zouden zich voorzeker voor alle moeite ruimschoots beloond vinden. “Alle moeite”, immers ze zijn moeilijk, deze liederen; maar ze zijn niet opzettelijk zoo gemaakt, ze zijn het door de dadelijk meer samengestelde conceptie van dezen diep denkenden en voelenden componist geworden, het is dus hun eigenste natuur om niet gemakkelijk te zijn, wat – juist als natuurlijk – nog nooit onoverkomelijk is gebleken. Als een koor het zich eens tot taak stelde een dezer quartetten uit te voeren, ja het eigenaardige individueele zou verloren gaan, maar de moeilijkheid die zoo'n koor zich hierdoor schiep, zou, werd ze overwonnen, toch tot een veel schooner resultaat voeren dan het zingen van die monstrueuze gewrochten (zeg liever gedrochten) die door meer of minder bevoegden op bestelling geleverd worden om bij wedstrijd te dienen. De geoefendheid der zangers ware hiermee althans uitstekend te toetsen en niet minder hunne muzikaliteit zoowel als die hunner leiders. Welke wedstrijden uitschrijvende vereeniging neemt de proef eens om een dezer liederen als verplicht koor op te geven. Het *Carmen saeculare* van denzelfden componist heeft voor zoo'n koor ook dienst gedaan, het is er zelfs voor gecomponeerd; dit is van deze liederen niet te zeggen, maar het kan nooit tot hun nadeel strekken dat ze het niet zijn. Voor een wezenlijk muzikale jury zou 't een uitkomst zijn, naar de ettelijk herhaalde voordracht van iets wezenlijk goeds en moois, naar een stuk vrije kunst te kunnen luisteren.

Gregoriusblad (W.P.H. Jansen), januari 1907:

Muziek gelijk deze valt eigenlijk buiten het kader der besprekingen in ons Blad. Maar aangezien er, wanneer ons dergelijke muziek ter bespreking werd toegezonden, wel eens meer van den regel werd afgeweken, wil de Redactie ook dit maal een uitzondering maken, te meer wijl een van de nummers (no 3) als Paaschlied in de kerk zou kunnen gebruikt worden na H. Mis of Lof, en wijl de .... componist is Alphons Diepenbrock. — Evenals alles wat deze toondichter ons te zeggen heeft, een cachet van voornaamheid draagt, zoo ook deze bundel. — Dat is werkelijk pracht-muziek, ofschoon niet iedereen bij een eerste auditie het intens-schoone er van zal begrijpen en in zich opnemen. Bovendien stelt de Componist aan de zangers hooge, zeer hooge eischen, vooral in no. 2 en 4, eischen, waaraan niet vele a-capella-koren zullen kunnen voldoen. Maar ook no. 1 en 3 zijn verre van gemakkelijk. De teksten van de twee eerste nummers zijn van oude liederen en moeten beoordeeld worden naar den geest van den tijd, waaruit zij stammen. In onze dagen zou men, zonder aanstoot te geven, zulke teksten niet meer kunnen schrijven.[...] Ook het bruiloftlied, licht en blijde gezongen, is een juweel van muziek; reeds bij het lezen der partituur komt men onder den indruk: wat zal het dan zijn, als men het goed hoort uitvoeren! [...] Wat een kunstenaar is deze toondichter!

Het Jaarboekje van Jos. Alb. Alberdingk Thijm (C. van Erven Dorens), jrg. 56 (1906):

Van Dr. Alph. Diepenbrock verscheen onlangs een viertal vierstemmige liederen voor sopraan, alt, tenoor en bas. Als grootmachtige in het rijk der tonen staat hij weer voor ons, de rijkbevoorrechte, gevend van de weelde, die er in hem bloeit, troostend en verreïnend met zijne nimmer falende expressie van al wat er heftig en geweldig, of zacht en teeder beweegt in het menschelijk gemoed, van den hoogsten vreugdejubel tot het onbegrensde wee. Hoog blijft hij altoos en voornaam, niet alleen als hij zingt van den verzezen Christus en de gezaligden, verklaart met het eeuwige licht der Godheid, of van menschenliefde en de oprechte trouw van 't paar, hand aan hand verknocht, maar ook als hij een wijle afdaalt van de verhevenheid zijner bovenaardsche aanschouwing, om met luchtiger gebaar het speeltuig te heffen van de scherts en het wereldsche festijn. Wel is deze kunst onze liefde waard.

Die Musik (Paul Mittmann), januari 1908:

Alphons Diepenbrock: *Vier vierstemmige Lieder* voor Sopraan, Alt, Tenoor en Bas. Verlag: S.L. van Looy, Amsterdam. — Diese vier Gesangsquartette, die uns in erster Linie ihrer kontrapunktischen Arbeit wegen interessieren, tragen vom ersten bis zum letzten Takte die Charakteristica des niederländischen Stils an der Stirn geschrieben. Wenn wir die hier aufgebotene, fast virtuose satztechnische Arbeit und den seltsamen Zuschnitt der Partitur recht verstellen wollen, so müssen wir uns vergegenwärtigen, dass die moderne niederländische a cappella-Musik zur Urahnin die Kunst des Diskantierens, d.h. das improvisierte kontrapunktische Umspielen irgendeiner Stimme durch die Sänger, hat, die nach und nach erst von den Theoretikern in strenge Regeln über die Verwendung verschiedener Intervalle und Zusammenklänge festgehalten und zur Grundlage für den nationalen niederländischen Stil gemacht worden sind. Bis auf wenige homophone Akkordfolgen herrscht darum auch hier ein so überreiches, bewegtes Leben in den vier Stimmen, dass ihr melodischer und kontrapunktischer Wert wohl nur von einem virtuos eingesungenen Soloquartett zur erschöpfenden Darstellung gelangen kann. Geschieht dies aber, dann werden diese *vierstemmige Lieder* von einem ungemein intimen Klangreiz sein, der lebhaft an die Wirkung altenglischer Madrigale erinnern dürfte. Empfehlenswert wäre es gewesen, dem niederländischen Texte auch eine deutsche Übersetzung unterzulegen, da die Gesänge zweifellos auch in deutschen Landen lebhaftes Interesse erwecken würden.